

ANNEXOS

ANNEX 1: ENTREVISTES AMB PROFESSORAT DE SOCIALS DE LES CCAA

➤ QÜESTIONARI:

Les preguntes d'aquest qüestionari són les mateixes per a les 15 entrevistes realitzades a professorat de les CCAA i per a les 7 entrevistes a professorat de centres de Catalunya

Centre:

Nivells i matèries AICLE/CLIL impartits:

Anys d'experiència docent: Aquest institut és la teva plaça?:

Sexe: dona home

1. Descriu la teva experiència en CLIL:
 - Anys d'aplicació
 - Reducció horària (hores lectives/complementàries)
 - Motius pels quals estàs impartint CLIL

2. Quin és el teu nivell d'anglès?
 - Certificat d'aptitud EOI?
 - Tens problemes amb el llenguatge de gestió de classe?
 - Amb el llenguatge específic de la matèria?

3. Has fet algun curs de formació en metodologia CLIL?
 - Si la resposta és afirmativa explica la durada, etc.
 - Creus que és important?
 - Coneixes més professors de la teva matèria fent CLIL?

4. Al teu centre hi ha PELE? Hi ha auxiliar de llengua? N'hi ha hagut?

5. Hi ha més professors/res implicats? Si la resposta és afirmativa explica de quines matèries i la relació entre tot el professorat CLIL (reunions...)

6. Relació amb el departament de llengua anglesa

7. L'alumnat AICLE:
 - De quina manera s'ha seleccionat?
 - Han decidit voluntàriament fer les classes en anglès?
 - Ha hagut algun problema?
 - Quin és el nombre d'alumnes per grup?

8. S'ha informat al pares dels alumnes del projecte AICLE?
9. Has elaborat tu els materials? Quines fonts has consultat per preparar-los?
10. Quins avantatges creus que té AICLE?
11. Pots assenyalar els inconvenients?
12. Comenta el que creguis convenient

➤ **TRANSCRIPCIÓ/RESUM DEL CONTINGUT DE LES ENTREVISTES**

ANDALUSIA:

El centre:

Aquest institut està ubicat a una ciutat de 700.000 habitants i es va crear l'any 1988. L'oferta educativa és: ESO, BAT i Cicles de Grau Mitjà i Superior.

El centre participa en el projecte *e-Twinning*, projecte europeu per fomentar la col·laboració de centres escolars de diferents països a través de les TIC.

Aquest és un dels primers centres de Secundària d'aquesta CCAA que va aplicar el projecte de centres bilingües (llengua anglesa). Va començar el **curs 2005/06** i s'aplica de 1r a 3r d'ESO a una línia d'ESO.

S'ofereixen matèries de quatre àrees en llengua anglesa:

- Tecnologia, Matemàtiques, Ciències Naturals i Ciències Socials.
- Cinc hores de llengua anglesa i francesa.

En total, un 30% del currículum és en anglès. Al centre hi ha vuit hores de reducció per al professorat de la Secció.

Hi ha tres lectors de llengua anglesa.

El professorat:

Les Ciències Socials en LLE es fan des de fa tres anys (de 1r a 3r) i són impartides per dos professors que actualment estan estudiant llengua anglesa a 4t i 5è de l'EOI.

Cada professor/a té una hora complementària de reducció i una altra per a reunions de coordinació.

La classe és íntegrament en LLE un dia a la setmana (de 3 hores). Els altres dies s'utilitza només llenguatge de gestió d'aula. Cada 15 dies tenen auxiliar de llengua i aleshores la classe és totalment en anglès.

Els exàmens tenen una pregunta en anglès que serveix per pujar la nota (màxim un 10%).

Els materials són preparats pel professorat de Socials amb ajuda de la coordinadora d'anglès.

L'alumnat:

L'alumnat és voluntari però seleccionat mitjançant un concurs públic entre els interessats. Les seves famílies són informades des de Primària.

El nombre d'alumnes a la Secció bilingüe és de 30 per classe.

- L'experiència és qualificada com a molt gratificant ja que l'alumnat aprèn molt.

ARAGÓ:

El centre:

Aquest institut està situat al centre d'una ciutat de 600.000 habitants.

És un centre docent amb més de trenta anys de docència (creat el 1964) que ofereix ESO, BAT (amb BAT nocturn) i un programa de Garantia Social.

El curs 2008/09 l'institut participa en tres intercanvis escolars: amb Hereford i Stone (Regne Unit) i amb Linköping (Suècia).

El curs 2004/05 van començar l'ensenyament bilingüe a Secundària fruit del Conveni MEC/BC i continuen dins d'aquest pla.

Ja s'ha graduat la primera promoció bilingüe del centre.

En total a la Secció hi ha 106 alumnes d'ESO.

Cada any hi ha un auxiliar de LLE.

El projecte a més contempla:

- 5 hores de llengua anglesa a la setmana
- Ciències Naturals i Socials en anglès a 1r, 2n i 3r d'ESO

El professorat:

Imparteixen Ciències Socials en LLE tres professores d'aquest departament.

Les tres professores tenen el Certificat d'Aptitud de l'EOI i han realitzat cursos de metodologia CLIL. Una d'elles porta 10 anys a l'ensenyament i la seva plaça és a un altre institut ja que està en aquest en Comissió de Serveis.

Cada deu hores de classe en LLE tenen una reducció d'una hora.

Les tres hores de classe de Socials són en LLE. Els exàmens també són íntegrament en anglès.

Els materials són d'elaboració pròpia però també compten amb llibres, atles, i altres recursos en anglès així com l'ús d'internet. Els llibres de Santillana no agraden però per a alguns temes els han d'utilitzar. Normalment treballen amb llibres anglesos.

L'alumnat:

La secció bilingüe es crea a Secundària per als alumnes que havien seguit el programa a Primària. L'alumnat, doncs, és el d'escoles bilingües adscrites o que vulguin accedir a un curs de reforç d'anglès per tal d'incorporar-se a un grup bilingüe.

Els avantatges que veuen les tres professores de Socials són:

- la motivació de l'alumnat ja que la metodologia és diferent
- l'adquisició per part dels alumnes d'un alt nivell d'anglès.

El principal inconvenient per al professorat és:

- molt de temps de dedicació
- la necessitat de formació

CANTÀBRIA:

El centre:

Està situat a una ciutat de 181.802 habitants.

La seva oferta educativa és: ESO, BAT i Cicles Formatius de Grau Mig i Superior.

Des del curs 2008/09 aquest institut participa en una agrupació de centres escolars de la xarxa d'instituts bilingües del MPSYD/BC d'altres tres CCAA: Castella i Lleó, Illes Balears i Comunitat de Madrid. L'objectiu del projecte és crear una xarxa de col·laboració (amb un lloc destacat per a les TIC) per crear nous recursos així com l'intercanvi d'experiències per part de l'alumnat.

L'institut va implantar el curs **2004/05** el programa d'educació bilingüe en llengua anglesa a l'ensenyament secundari en el marc del conveni MEC/BC.

Ja s'ha graduat la primera promoció bilingüe d'aquest centre.

Actualment imparteixen en anglès les àrees i matèries següents:

- Ciències Naturals i Socials a tota l'ESO
- Física i Química, Biologia i Música a 3r i 4r d'ESO
- Cada any hi ha auxiliars de llengua

El professorat:

A Ciències Socials hi ha dos professors en la secció bilingüe: un professor britànic, llicenciat en Geografia, i un professor espanyol amb nivell d'angles B2 que imparteix 4t ESO.

Els professors tenen tres hores de reducció (coordinació i preparació de materials).

Utilitzen els llibres britànics Foundation (Ed. Hodder) que tenen menys text i més il·lustracions que els de text britànics normals. El de Geografia, *A New Wide World*, de David Waugh. També aprofiten els llibres que ha tret l'Editorial Santillana per a 1r i 2n d'ESO que creuen que estan bastant bé.

Els exàmens són en llengua anglesa.

L'alumnat:

L'alumnat majoritàriament prové d'un col·legi públic bilingüe adscrit a l'institut encara que es podem afegir els alumnes que vulguin després d'haver fet una prova.

La ràtio d'alumnes per grup és de 10 a 16.

El principal problema que troben els professors:

- els materials, sobretot per a la Història de 4t ESO

El principal avantatge és:

- la motivació dels pares/mares i de l'alumnat.

CASTELLA- LA MANXA:

El centre:

L'institut es troba a una ciutat de 527.965 habitants. És el centre educatiu més antic de la ciutat ja que la seva obertura com a Institut de Secundària va ser l'any 1845. Ara es troba a una nova ubicació i amb noves instal·lacions.

El centre que ofereix ESO, BAT i Cicles Formatius de Grau Mig i Superior. També es pot cursar Educació a Distància i Educació d'Adults (ESO i BAT).

La secció europea va començar el curs **2006/07** a una línia d'ESO. L'experiència no forma part del conveni MEC/BC.

En aquest institut s'imparteixen les següents MNL en anglès:

- 1r i 2n d'ESO: Ciències Socials, Naturals i Matemàtiques
- 3r d'ESO: Ciències Socials, Naturals i Plàstica
- 4t d'ESO: Ciències Socials (algunes optatives)
- Cinc hores de LLE

El professorat (tots espanyols) implicat a la Secció és:

- dues docents de: Ciències Naturals, Socials i Matemàtiques
- un: Plàstica.

El curs 2009/10 començarà a impartir-se també a les matèries comunes de Socials de 4t d'ESO.

Els pares/mares sol·liciten aquest programa després de la informació feta per l'institut.

Hi ha un lector (cada any) amb 12 hores de dedicació al centre. Una d'aquestes és per fer classe al professorat que imparteix MNL. Dues professores d'anglès estan encarregades del programa bilingüe. Una d'elles, la coordinadora/assessora, té el seu horari lectiu (18 h) dedicat al projecte.

El model escollit és *team teacher*, classe conjunta amb el professorat de la matèria (si el seu nivell de LLE no és molt bo). En les reunions setmanals conjuntes es preparen les classes.

El professorat:

Actualment la professora de Socials entrevistada imparteix les Ciències Socials a un

grup d'alumnes de 1r, 2n i 3r en llengua anglesa totes les hores (3 per grup). És a dir, el 100% de la classe és en llengua anglesa. A alguna d'aquestes hores de 3r d'ESO és present la coordinadora d'anglès per reforç i ajuda en la resolució de petits problemes lingüístics sense que això suposi cap problema per a la professora, tot el contrari.

La professora té el títol Elemental de l'EOI i ha fet diferents cursos d'anglès al BC. També ha seguit el programa de formació de la JCM i durant el mes d'octubre 2008 ha estat als EEUU on ha observat les classes a dos centres molt diferents de Califòrnia (Orange County) i de Nova York (Harlem).

Té habilitació per fer classes a la Secció i porta 10 anys a l'ensenyament.

Està a l'institut en Comissió de Serveis per a aquest programa ja que la seva plaça és a un altre centre.

Ella té una hora lectiva de reducció per coordinació i dues hores complementàries de preparació. A més gaudeix d'un complement econòmic per AICLE.

Utilitza el llibre de Santillana en anglès per a 2n d'ESO, encara que el considera massa senzill. Per a 3r utilitza un llibre de Geografia en anglès, *New Key Geography for GCSE (Second Edition)* by David Waugh and Tony Bushell, Ed. Nelson Thornes (ISBN 978-0-7487-8133-1) complementat amb material d'elaboració pròpia.

Un altre llibre que ha trobat útil és: *Reading in the content areas: Social Studies* (ISBN 007-861708-1, conté fitxes amb text i qüestions per a omplir que considera útil per a lectures comprensives. També *Teaching other subjects in English* serveix per a diferents estratègies.

Els exàmens de Socials són en anglès i l'alumnat obligatòriament els ha de respondre en aquesta llengua encara que l'avaluació és només de la matèria, no de la LLE.

L'alumnat:

L'alumnat no prové de cap centre de Primària amb secció europea ja que en aquesta ciutat només n'hi ha un (amb projecte MEC/BC) però no és de la mateixa zona.

El nombre d'alumnes a classe és de 19 als dos segons i de 21 a tercer d'ESO. No hi ha selecció de l'alumnat a Castella – la Manxa i el nombre és bastant semblant al de la resta de grups d'ESO.

La professora:

- considera la seva experiència com a molt positiva i anima els professors de Socials a fer-la
- el principal problema que troba és el temps de dedicació per al professorat

CASTELLA I LLEÓ:

El centre:

Aquest institut està situat a un barri perifèric d'una ciutat de 388.555 habitants.

L'oferta educativa del centre és d'ESO, BAT i Cicles professionals grau Mig i Superior.

L'institut va començar el projecte MEC/BC el curs **2004/05** i aquest any acaba la primera promoció bilingüe. Actualment s'imparteixen a la Secció:

- Ciències Socials, Ciències Naturals (de 1r a 4t d'ESO)
- Literatura Anglesa i Música

Tenen quatre auxiliars de conversa (tres pel projecte bilingüe i un per un projecte Comenius).

El professorat:

La professora de Socials és interina amb doble llicenciatura (Història/Anglès). El curs 2008/09 és el seu segon any al mateix institut en Comissió de Serveis. S'encarrega de les Socials de la secció bilingüe (de 1r a 4t d'ESO).

Les classes de Socials són íntegrament en llengua anglesa així com els exàmens.

Els materials són d'elaboració pròpia.

L'alumnat:

L'alumnat de la secció ja ha seguit el programa a Primària i arriben a l'institut amb un informe sobre la conveniència de seguir-lo a Secundària. Una vegada començat a l'institut els que deixen el projecte són molt pocs.

El nombre d'alumnes per grup va de 18 a 1r d'ESO a 14 a 4t.

Segons el professorat de la secció el més destacable de l'experiència és:

- la motivació i els resultats obtinguts per part de l'alumnat
- el professorat està molt satisfet de l'experiència del projecte MEC/BC

El pitjor:

- la preparació dels materials

COMUNITAT DE MADRID:

El centre:

L'institut està situat a un barri perifèric d'una gran ciutat (3.132.465 habitants).

És un centre d'atenció prioritària i d'integració d'alumnat amb deficiència motòrica.

La seva oferta educativa és: ESO, BAT i Cicles Formatius de Grau Mig i Superior. És un centre de cinc línies, dos de les quals són bilingües.

Els alumnes de la secció bilingüe estan agermanats amb altres centres de l'Índia, Gran Bretanya i Estats Units amb els que fan projectes i es comuniquen per correu o per mail. També tenen un intercanvi amb una escola italiana incloent un viatge d'una setmana. L'institut ha organitzat (desembre 2008) les *Primeres Jornades sobre Diversitat Cultural i Bilingüisme* amb participació estrangera (Romania, Marroc, Estats Units) i professorat i alumnat del centre.

Aquest centre va començar el projecte bilingüe el curs **2005/06**. S'imparteixen en anglès:

- Ciències Socials, Naturals, Educació Física i Tutoria

El curs 2008/09 la secció bilingüe tenia un total de 140 alumnes repartits de la manera següent:

- dos grups de 1r i de 2n d'ESO
- un grup de 3r i 4 d'ESO

En la secció en llengua anglesa (curs 2008/09) hi ha set professors habilitats per la Comunitat de Madrid i dos auxiliars nadius (beca Fulbright USA).

La Directora del Programa Bilingüe és de LLE i, a la vegada, Cap d'Estudis adjunta de l'institut.

El professorat:

Hi ha dues professores de Socials encarregades de la secció. Una d'elles compta amb tres anys d'experiència docent bilingüe en aquest institut. Imparteix els grups de 2n, 3r i 4t. L'altra, les Socials i la Història de les Religions a dos grups de 1r d'ESO. Les dues tenen un nivell d'anglès proper al C1/C2. Han fet cursos de metodologia CLIL.

Tenen reducció horària (tres hores) i un complement econòmic per la participació a la secció (aproximadament 180 euros).

Una de les professores porta 25 anys de docència i forma part del grup de treball: "*Elaboración de materiales para el desarrollo integrado en ESO de Ciencias Sociales*" creat en el curs 2005/06 i integrat per professors/res de sis instituts de la Comunitat de Madrid.

Els exàmens són íntegrament en llengua anglesa igual que els llibres de text. Aquests són:

1r d'ESO: *Essential Geography and History* de l'Editorial Richmond Santillana
2n d'ESO: *Essential Geography 2* Editorial Richmond Santillana
3r d'ESO: *New Key Geography 3*. Editorial Nelson Thorns
4t d'ESO: *Key Stage 3 Classbook History*. Editorial Let's Educativa

L'alumnat:

L'alumnat de la secció bilingüe prové d'un centre de Primària que va ser un dels 10 col·legis de la Comunitat que l'any 1996 van començar l'educació bilingüe en el marc de l'acord MEC/BC.

El nombre d'alumnes per classe: 26/28

Les activitats dels grups bilingües són molt variades. Recentment, els alumnes de 3r de Socials van portar un projecte conjunt amb alumnes indis de Nath Valley sobre conservació de l'aigua.

Els alumnes de Socials de 2n d'ESO és el tercer any (2008/09) que participen en el *Model de conferència de Nacions Unides* amb altres centres d'arreu del món. Actuen com a delegats de diversos països. Tracten temes com l'escalfament global, la venda il·legal d'armament, la crisi de Darfur, sobre els seus països i sobre el desenvolupament de les assemblees de Nacions Unides. Una alumna d'aquest institut va ser seleccionada per anar a USA (St. Louis University en NY) i una altra per a participar a la Conferència (representant Guinea Bissau) amb alumnes de tot el món (2007).

Aquesta experiència està portada a terme pels auxiliars lingüístics americans, el professorat de Socials i la coordinadora de LLE. És valorada molt positivament per part del professorat implicat.

Les professores entrevistades estan molt satisfetes de l'experiència CLIL i destaquen:

- el millor: els auxiliars americans
- la utilització de l'anglès de manera real
- la coordinació entre el professorat de la Secció (una hora setmanal) que no existeix a la resta del centre

Com a millorable diuen que:

- podria haver-hi més cursos de metodologia CLIL

COMUNITAT FORAL DE NAVARRA:

El centre:

L'institut es troba a una ciutat de 32.760 habitants. Va ser creat el 1996 i actualment hi estudien 1.100 alumnes (97 professors).

El centre ofereix ESO, BAT (diürn i nocturn), Cicles Formatius i Educació de Persones Adultes (ESPA).

Aquest institut té des de 2006/07 un projecte bilingüe en anglès i en francès. A més, el centre té tres programes d'intercanvis escolars amb Alemanya, França i el Regne Unit.

El projecte bilingüe MEC/BC en llengua anglesa va començar el curs 2006/07 a l'ESO. Hi ha un lector d'anglès.

Hi ha gran coordinació, amb reunions periòdiques, entre l'escola de Primària amb secció bilingüe adscrita i l'institut de Secundària.

S'imparteixen en llengua anglesa :

- Ciències Socials, Naturals i Educació Física a una línia d'ESO (de 1r a 4t)
- Ètica i ciutadania de 4t
- Els alumnes tenen 5 hores de LLE

El professorat:

El professor de Ciències Socials encarregat d'aquesta línia d'ESO és el primer any que imparteix docència i cobreix aquesta plaça bilingüe. És llicenciat en Història i té el certificat d'aptitud de l'EOI. Gaudeix de tres hores de reducció per a la preparació de materials.

A 1r i a 2n ESO fan servir el llibre de Socials de l'editorial Santillana en LLE però a 3r i 4t s'utilitzen materials elaborats pel professor.

La classe és íntegrament en anglès i els exàmens també. Fins i tot es valoren les faltes d'ortografia.

L'alumnat:

L'alumnat inscrit en aquesta modalitat que no provingui del model bilingüe (de l'escola adscrita amb secció bilingüe de Primària) ha de superar una prova de llengua anglesa i no pot abandonar la secció bilingüe en tota l'ESO. L'alumnat que ha decidit aquest tipus d'ensenyament, ha realitzat una prova de LLE oral i escrita.

El nombre d'alumnes per grup és de 21 a 28 (tot el grup).

- l'experiència és qualificada com a de molt bona
- el principal problema és l'elaboració de materials

COMUNITAT VALENCIANA:

En aquesta Comunitat no he trobat cap institut on s'imparteixi Ciències Socials en llengua anglesa, a excepció d'Educació per a la Ciutadania que no he considerat oportú incloure-la.

EXTREMADURA:

El centre:

Està ubicat al centre d'una ciutat de 55.713 habitants.

L'institut va ser creat l'any 1933, durant la Segona República, i ja ha celebrat el seu 75è aniversari.

L'edifici actual és de 1966, que és quan es va dotar amb bastantes instal·lacions com cuina, piscina, etc.

Aquest institut ha rebut la medalla d'or de l'Ajuntament de la seva ciutat (28/11/2008).

La seva oferta formativa és d'ESO, BAT, Cicles Formatius i un programa de Garantia Social. El centre també ofereix la possibilitat educativa per a Nocturn: Ensenyament de Persones Adultes i Batxillerat.

La secció bilingüe en llengua anglesa va començar el curs 2004/05 i es concreta a les àrees de:

- Matemàtiques i de Ciències Socials de 1r a 4t d'ESO

- Hi ha un auxiliar de conversa al centre que participa a la classe cada 15 dies

El professorat:

Del Departament de Ciències Socials hi ha dos professors a la Secció. Tots dos tenen la plaça definitiva a l'institut i el nivell B2 de LLE. Han fet cursos de formació PALE d'anglès (3 setmanes a Irlanda) però no de metodologia CLIL.

La reducció horària de cada professor és de dues hores lectives (una per grup) i una complementària (reunió amb el professorat de la secció).

Un dels professors imparteix 1r i 3r d'ESO i l'altre 2n i 4t. En LLE és una hora de cada tres de classe. Als exàmens hi ha una pregunta en anglès que han de respondre en aquesta llengua.

Els materials són elaborats pel professorat de Socials. Una part és elaborada a partir del llibre de text irlandesos de l'editorial Edco (amb estudis de casos). També diuen que Ground Work és senzill (1r i 2n). Per a Història recomanen Focus on the Past (Brockie, G.& Walsh, R.) Ed. Gill&Macmillan.

Els de 1r i 2n de Santillana consideren que tenen un anglès poc real.

L'alumnat:

L'alumnat és voluntari però han fet una prova de nivell d'anglès. Són 30 alumnes per grup.

Avantatges:

- el professorat està molt satisfet i consideren l'experiència molt gratificant a nivell personal
- diuen que motiva el treball amb alumnes que tenen interès
- les famílies estan molt il·lusionades. Hi ha més demanda que oferta de places

L'únic inconvenient que troben és:

- l'elevat nombre d'alumnes

GALÍCIA:

El centre:

Aquest institut està localitzat a una ciutat industrial de 28.000 habitants i molt a prop de la ciutat. El tipus d'alumnat és de classe obrera. Destaca un elevat nivell de fracàs escolar. És un centre només de Secundària.

Va començar el projecte el curs 2006/07. S'imparteix a:

- Ciències Socials, Matemàtiques, Tecnologia i Ciències Naturals a un grup de 3r i 4t d'ESO

El curs 2009/10 començarà a 1r d'ESO. S'han d'impartir un terç de les hores en LLE.

El curs 2007/08 (programa PALE) hi havia auxiliar de LLE però anava sobretot a

classe de LLE i no de les MNL donades les característiques de l'auxiliar.

A Socials hi ha dos professors implicats: un a 3r i un altre a 4t. Tenen una hora lectiva de reducció per a tasques de coordinació amb la resta de professorat de la secció i la coordinació de LLE.

Un dels professors (2n any d'aplicació) porta 21 anys a l'ensenyament i aquesta és la seva plaça definitiva. El seu nivell de LLE és B2 i continua amb classes d'anglès (conversa). No té el certificat d'EOI però està habilitat per la Xunta (després d'un examen de LLE).

La formació per part de la Xunta ha estat d'un curs de metodologia CLIL de 3 setmanes a Plymouth al juliol, un mes de classe d'anglès al febrer (sense classe a l'institut) i seminaris amb altres professors (cap de setmana). Considera que hi hauria d'haver cursos específics de metodologia per a professors CLIL.

Utilitza material d'elaboració pròpia a partir d'internet i de llibres britànics. La coordinadora de LLE revisa els textos (power point, etc.).

Els exàmens no inclouen cap pregunta en LLE ja que les famílies no volen. Les classes en LLE són en funció de les necessitats de la matèria: de vegades una o dues hores a la setmana.

L'alumnat:

L'alumnat és seleccionat mitjançant la nota de LLE (més de 6) i la resta de matèries han de tenir-les aprovades. L'alumnat en general és voluntari però sobretot són les famílies les més interessades en que els seus fills estiguin en una secció bilingüe i en algun cas hi hagut problemes perquè l'alumne no volia ser-hi. El nombre d'alumnes a la secció és de 16 (en la resta de grups 24). L'haver cursat matèries en LLE consta en el seu llibre d'escolaritat.

Els avantatges per a aquest professor són:

- l'estímul personal per aprendre
- sortir de la rutina
- aprofitar la formació del professorat en LLE i en metodologia CLIL.

L'inconvenient principal seria:

- l'organització de la secció, ja que la resta de grups del mateix nivell es queden sense referents positius al formar grups bastant homogenis de bons alumnes a la secció bilingüe. És a dir, és un grup elitista. Creu que això es podria arreglar seleccionant l'alumnat només amb la nota d'anglès sense tenir en compte la resta de matèries.

ILLES BALEARS:

El centre:

Aquest és un institut situat a un poble de 7.330 habitants. Es va crear al 1998 i el curs 2003/04 es trasllada a un edifici nou.

Compta amb 467 alumnes i es pot estudiar ESO, Batxillerat, Cicles Formatius i un grup de Garantia Social.

A la Secció Europea (no forma part del projecte MEC/BC) s'imparteixen en anglès:

- Música a 1r d'ESO
- Tecnologia a 2n d'ESO
- Socials a 3r, Ètica i ciutadania a 4t a un grup d'alumnes d'ESO

L'alumnat està seleccionat per nivell d'anglès i la participació al programa ha d'estar acceptada per ells i per les seves famílies. Coincideix amb l'alumnat més motivat.

L'organització de la secció es realitza fàcilment ja que mentre un grup està fent MNL en anglès la resta de l'alumnat del grup s'agrupa amb els altres alumnes del mateix nivell a un aula de diversificació.

El professorat:

Una professora de Ciències Socials és la única d'aquest departament que imparteix MNL (de socials) en anglès des del curs 2007/08. Aquest curs imparteix Socials de 3r i Ètica i ciutadania de 4t.

Els títols d'anglès de la professora de Socials són el Certificat d'Aptitud de l'EOI i el Proficiency.

La seva destinació definitiva és aquest institut.

Ciències Socials de 3r ESO de la secció europea té 4 hores (per als alumnes que farien alternativa a la religió). Una hora la fan conjuntament amb el professor d'anglès, és a dir, modalitat "*team teacher*".

En aquesta hora fan activitats diferents però complementàries al programa del curs. Es realitzen activitats molt diferents com pot ser un curs de cuina, follets turístics per a un lloc concret, contes, etc.

Un exemple seria, *Let's travel*, on es preparen activitats diferents com la preparació d'informació de llocs per visitar de les Illes Balears, Europa, Àfrica...

No es fan totes les hores en anglès sinó en funció de la temàtica general s'organitzen com petits nuclis temàtics dins del programa general de la matèria. Per exemple, dins del tema del comerç es tracta el comerç just (en anglès). Aquestes "mini unitats" tenen més suport visual.

Els materials els ha preparat la professora que té una hora lectiva de reducció per a la coordinació i 2 complementàries per a tasques de preparació de materials.

L'alumnat:

El nombre d'alumnes de 3r és de 17 i a 4t de 13.

Alguns alumnes decideixen no continuar ja que el nivell de llengua anglesa (de la classe d'anglès) és més alt que el dels que no estan a la secció (fins i tot el llibre d'anglès és diferent).

- La professora es mostra satisfeta amb aquesta experiència

ILLES CANÀRIAS:

El centre:

Està situat a la perifèria d'una ciutat de 807.049 habitants.

Ofereix ESO, BAT, BAT semipresencial, i Cicles de grau mig i Superior.

Aquest institut va començar el programa bilingüe el curs 2007/08. Ara s'imparteixen en LLE:

- Educació Física de 1r i 2n d'ESO
- Ciències Socials de 1r i 2n d'ESO

Només hi ha una persona d'aquestes matèries ja que, encara que estava prevista la secció bilingüe a Plàstica i Matemàtiques, però no es va donar Comissió de Serveis per a aquest professorat i no s'ha pogut mantenir la secció en aquestes matèries.

Hi ha un auxiliar d'anglès al centre.

La coordinadora és de llengua anglesa i és l'encarregada d'ajudar en la preparació de material per a les classes de MNL.

El professorat:

La professora de Socials porta 34 anys a l'ensenyament i aquesta és la seva plaça. Té el First Certificate i 4t de l'EOI a més de cursos al Regne Unit. Concretament, ha fet un curs de metodologia CLIL a Norwich (amb Tim Herdon) de 15 dies, del qual està molt satisfeta i un altre de tres setmanes a Cambridge.

Per preparar material i tasques de coordinació té dues hores de reducció.

Aquesta professora imparteix Socials a un grup de 1r i 2n d'ESO. De les tres hores de Socials una es fa en anglès. No tenen llibre en aquesta llengua però sí material preparat.

Als exàmens hi ha sempre preguntes en anglès (almenys una obligatòria), en general de resposta fàcil.

Disposa de l'auxiliar de llengua un trimestre a 1r i un altre a 2n. S'aprofita per aprofundir en el tractament del temes i donar una altra perspectiva. Per exemple, si el tema és urbanisme, l'auxiliar parla de la seva ciutat.

L'alumnat:

El nombre és de 27 alumnes a 1r i de 17 a 2n d'ESO

L'alumnat ha estat seleccionat pel seu nivell d'anglès (aprovat) però, al no provenir d'un centre CLIL de Primària, les dificultats amb la LLE (sobretot la competència oral) són evidents i aquest és un dels inconvenients del programa, segons la professora.

La professora va començar la Secció Bilingüe per:

- motivació pròpia, com a repte personal: obligació de preparar material, millorar el nivell d'anglès

Està satisfeta de l'experiència encara que assenyala un inconvenient:

- el baix nivell d'anglès de l'alumnat.

LA RIOJA:

El centre:

Aquest és un institut d'un municipi de 7.150 habitants, que es troba a 4,5 km de la ciutat.

És un centre que neix el 1974 com Universitat Laboral. És a dir, porta més de 30 anys de funcionament. El 2007/08 van començar a funcionar noves instal·lacions amb bodega, sala de cates, etc.

És un centre de més de 1.000 alumnes de tota la Comunitat (hi ha residència). L'oferta educativa és : ESO, BAT i Cicles de grau mig i superior.

El curs 2008/09 va començar una secció bilingüe en anglès:

- Matemàtiques, Tecnologia i Ciències Naturals en la qual no hi ha Ciències Socials

El professorat:

Dues professors de Geografia i Història formen part d'un *Projecte d'Innovació Lingüística en Llengua Anglesa (PILC)* que va començar el curs 2007/08 i continua el 2008/09. En el projecte estan tots els departaments implicats i una línia d'ESO d'alumnat seleccionat (pel seu nivell d'anglès).

Aquest programa va començar amb la modalitat *perfil A* i el curs 2008/09 van canviar a *perfil B*. Les classes amb projecte Perfil A utilitzen la llengua anglesa de manera molt general: unes quantes frases al començament de la classe, etc. però no dins del currículum de les matèries.

A les classes de *perfil B* ja s'imparteixen parts del programa de la matèria en llengua anglesa i alguna pregunta de l'examen amb resposta en anglès (només per pujar nota).

El títol requerit pel programa d'innovació lingüística és el Certificat Elemental de l'EOI. No hi ha reducció horària per aquest programa.

El professor encarregat d'impartir classe (*perfil B*) a un grup de 2n d'ESO té el títol Elemental de l'EOI i continua estudiant anglès.

Utilitza material en anglès de pàgines web britàniques, etc.

És també el Cap d'Estudis del centre i està en Comissió de Serveis. Participa en el programa per interès personal en el tema bilingüe ja que estava en Comissió per ser Cap d'Estudis no pel projecte.

L'alumnat:

El nombre és de 26 alumnes per grup

PAÍS BASC:

El centre:

L'institut es troba a un barri perifèric d'una ciutat de 183.536 habitants.

És un centre de 700 alumnes i 95 professors que ofereix ESO i BAT.

Un dels projectes vigents a l'institut és l'*Elos*, projecte per a la implementació europea i internacional. Dins d'*Elos* hi ha els projectes següents:

- AICLE en llengua francesa a l'ESO (25% del currículum en francès)
- AICLE en llengua anglesa a BAT (20% del currículum en anglès)
- Projectes Comenius des de 2000: intercanvi escolar amb Alemanya i França, assistents lingüístics de diversos països. Recentment, Comenius Multilateral amb Irlanda, Dinamarca, Noruega i França

Aquest és un dels primers centres que va començar l'experiència plurilingüe: el curs 2002/03.

Actualment al Batxillerat s'ofereix AICLE en llengua anglesa on s'imparteixen el 20% de les matèries en aquesta llengua:

- Història
- Ciències
- Tecnologia

El professorat:

Des del Departament de Socials havien impartit anteriorment Geografia i Història Contemporània però el professor que ho feia ja no és al centre i aquest curs (2008/09) és una professora interina l'encarregada de continuar aquest programa.

La professora és llicenciada en Història i té el títol de Proficiency d'anglès. El seu nomenament és degut a l'existència d'una llista de professorat amb perfil bilingüe.

La matèria Història de 2n de Batxillerat es impartida íntegrament en anglès a dos grups de 16 alumnes cadascun. Per a l'elaboració de materials té 3 hores de reducció.

L'alumnat:

Encara que no hi ha projecte de llengua anglesa a l'ESO el nivell de l'alumnat de Batxillerat que participa en el programa multilingüe es considera bo.

El principal problema que ha observat aquesta professora és:

- la manca de materials que ha d'elaborar la mateixa professora

PRINCIPAT D'ASTÚRIES:

El centre:

Aquest institut es troba a les afores d'una ciutat de 278.242 habitants.

Abans era una antiga Escola de Mestria Industrial (1970) i ara és un centre educatiu que ofereix ESO, BAT, Cicles de Grau Mig i Superior i Garantia Social.

L'experiència bilingüe va començar el curs **2004/05** en dues àrees (Socials i Naturals) però el curs 2008/09 s'ha afegit una altra, Música.

La secció bilingüe d'aquest institut no forma part del programa MEC/BC.

- Ciències Naturals
- Ciències Socials
- Música
- Cinc hores de LLE

La Secció Bilingüe només s'imparteix a l'ESO. La coordinadora del programa és del departament d'anglès. Hi ha un auxiliar de conversa.

El professorat:

A Ciències Socials, després d'una baixa del professor l'any passat, es va cobrir la plaça amb una professora interina. El títol de LLE que té és el certificat d'Aptitud de l'EOI.

La professora imparteix 3r i 4t d'ESO amb llibre en castellà però la part pràctica es realitza totalment en anglès: exercicis, vídeos, etc.

L'alumnat:

L'alumnat ja havia estudiat Socials en anglès a altres cursos.

L'adscripció de l'alumnat a la Secció Bilingüe és voluntària, amb el compromís de les seves famílies, però amb un cert nivell de LLE. Si la demanda d'alumnes excedeix l'oferta de places de la Secció es fa un sorteig.

L'haver cursat aquest tipus d'ensenyament consta a l'expedient acadèmic de l'alumnat.

REGIÓ DE MÚRCIA:

El centre:

Aquest institut està situat a una ciutat de 430.571 habitants.

És centre de Secundària i Batxillerat que es crea l'any 1939 com a Institut Femení de la ciutat (el segon institut). Actualment té dos torns: diürn i vespertí per a alumnes que realitzen estudis de Música al Conservatori, Art Dramàtic i Esportistes d'èlit.

El centre té un Comenius, *Getting cultures closer in multicultural Europe*, amb altres cinc centres: Alemanya, Portugal, Bulgària, Itàlia i Eslovàquia.

És un dels primers instituts que va tenir programes bilingües d'aquesta Comunitat: el curs 2002/03.

Des del curs 2004/05 (dues línies bilingües) es segueix un programa bilingüe en llengua anglesa a les matèries següents:

- Tecnologia, Matemàtiques, Música, Educació Física i Ciències Socials d'ESO
- Aquest curs (2008/09) s'ha continuat el programa al Batxillerat

El professorat:

La coordinadora del projecte (de llengua anglesa) és una de les Caps d'Estudi de l'institut. És a dir, el centre està plenament implicat en aquest programa.

El professor de Ciències Socials té aquí la plaça definitiva com a professor amb perfil bilingüe (sol·licitat pel centre al concurs de trasllats). Porta cinc anys com a docent i tres a l'ensenyament bilingüe en aquest institut. A més de Certificat d'Aptitud de l'EOI ha estudiat a una universitat britànica.

Actualment està impartint dos primers d'ESO bilingües i un 4t d'ESO. El nombre d'alumnes és de 33 per classe, un nombre superior als grups no bilingües ja que hi ha molta demanda.

Les classes són 50% en anglès en funció dels temes: si són d'Història d'Espanya són en castellà i la resta en anglès. Els exàmens també són al 50%.

L'alumnat té el llibre en espanyol i el professor proporciona el material d'elaboració pròpia en anglès. Els llibres de Santillana (en anglès), segons la seva opinió, no estan adaptats al nou programa i per més raons no li agraden.

Té dues hores lectives de reducció i una complementària de coordinació amb la resta de professorat de MNL i la coordinadora de LLE.

Hi ha cursos de metodologia CLIL (en horari lectiu) obligatoris. No considera que siguin molt aprofitables ja que no s'adapten al professorat de Geografia i Història. També hi ha cursos de LLE d'un mes a l'estranger durant el primer trimestre.

De vegades, explica que hi ha hagut algun problema amb el nombre de suspesos (una mica més elevat que el grup no bilingüe) però que sempre ha comptat amb el recolzament del professorat i de la Junta Directiva.

L'alumnat:

No hi ha condició per a l'alumnat de 1r d'ESO per accedir a la Secció. Es pot passar a ella en un altre curs d'ESO passant una prova de nivell. Per fer BAT bilingüe s'ha d'haver cursat l'ESO bilingüe o passar una prova d'accés que acredita el nivell de LLE.

A l'expedient acadèmic dels alumnes consta l'haver cursat estudis bilingües.

El professor de Socials està molt content de l'experiència ja que per a ell:

- suposa un repte personal.
- considera que els alumnes tenen una resposta positiva a aquest projecte

La coordinadora del projecte també està plenament satisfeta amb l'experiència i diu que han hagut d'obrir una altra línia ja que la secció té molt d'èxit.

ANNEX 2: ENTREVISTES AMB PROFESSORAT DE SOCIALS DE CENTRES DE CATALUNYA

IES de Barcelona

El centre:

Es tracta d'un institut ubicat a un barri perifèric d'una gran ciutat.

La història docent del centre comença el 1977 però l'edifici és de 1991: instal·lacions àmplies, ben il·luminades, amb aules grans. Un edifici funcional i arquitectònicament molt bell.

El centre ofereix tres línies d'ESO i dues de Batxillerat. Al primer cicle de Secundària els tres cursos són distribuïts en quatre grups i, al segon cicle, en grups flexibles en algunes matèries.

Aquest institut compta amb llarga experiència en projectes en LLE ja que des de 1999 (projecte Orator) fins al darrer PELE (2006/09) s'ha estat implementant en aquesta línia.

El curs 2008/09 el PELE es concreta en diverses àrees i matèries:

- Tecnologia, Música, Socials, Biologia i Química, Economia
- De Socials s'imparteixen les Socials de 1r d'ESO a tots els grups i una matèria optativa, *Ancient Civilization*, a 2n d'ESO.

El professorat:

El professor encarregat de les Socials en LLE porta cinc anys a l'ensenyament. Ha estat impartint els últims dos anys (des del curs 2007/08) Socials de 1r d'ESO en anglès en aquest centre.

Ha optat a la plaça en aquest institut mitjançant els "*llocs singulars*" que ha demanat l'institut per al projecte CLIL. Ha passat una avaluació i s'està fent un seguiment per tenir la plaça definitivament. El professor no té cap certificació en llengua anglesa ni ha passat cap examen de LLE. No ha fet cap curs de metodologia CLIL.

La seva motivació per impartir classes en llengua anglesa és sobretot de caire personal: aconseguir una plaça definitiva a la ciutat on vol treballar.

No té cap hora de reducció per CLIL.

Hi ha un auxiliar de llengua anglesa però no intervé a les classes de Socials ja que és per a 3r i 4t d'ESO i per a Batxillerat.

L'alumnat:

La ràtio és de 23 alumnes per grup ja que els tres primers d'ESO s'han distribuït en quatre grups. No s'ha fet selecció d'alumnat perquè el projecte és per a tot l'alumnat de Primer d'ESO.

De les tres hores se'n fa una en anglès. Com que només s'imparteixen crèdits comuns de Socials a Primer d'ESO el professor ha decidit fer la part de Geografia tota en català. La part d'Història s'imparteix un dia a la setmana en anglès. Els

exàmens tenen una part en anglès obligatòria encara que és fàcil.

La intenció del professor és que els alumnes arribin a tenir un ús acadèmic de l'anglès. Per això, han de preparar treballs en grup i posteriorment, exposar-los oralment. Concretament estan fent un mural i maquetes/dibuixos.

L'alumnat té un dossier en anglès que ha elaborat el professor però el llibre de text és en català.

Avantatges:

- El professor està content de l'experiència

Al finalitzar el curs 2007/08 va passar una enquesta a l'alumnat sobre les classes de socials en llengua anglesa i s'han valorat molt positivament.

IES de Tarragona

El centre:

L'institut es troba ubicat a un poble (capital comarcal) de 5.000 habitants. Aquesta població és centre geogràfic natural de tres grans focus econòmics. Es tracta d'una de les comarques meridionals de Catalunya.

Aquest institut, que va començar l'any 1966, imparteix ESO, BAT i Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior. Té un PELE però només és per a Ciències Socials.

El professorat:

La professora CLIL del Departament de Ciències Socials porta tres anys aplicant AICLE en aquest centre.

Es dedica a l'ensenyament des de fa 24 anys. Aquest institut no és la seva plaça definitiva i es troba en Comissió de Serveis, entre d'altres motius, per impartir MNL en LLE.

Té el Certificat d'Aptitud d'anglès i ha fet una estada de 10 setmanes a Nottingham (2007). En el marc d'aquesta estada va preparar el material per a una matèria optativa.

Va impartir el curs 2006/07 el crèdit variable (35 h), *Life in Ancient Egypt* (35 h), adreçat a l'alumnat de 1r ESO. *Ancient Rome* (35 h) el va fer el curs 2007/08 per als alumnes de 2n d'ESO i el 2008/09 està impartint la matèria optativa, *Middle Ages*, (70 h) a alumnat de 3r ESO dues hores durant tot l'any.

El crèdit que millor resultat ha tingut és d'Egipte. La professora creu que això és degut al tema i també a la receptivitat de l'alumnat de 1r d'ESO.

El material l'ha preparat ella i l'ha revisat l'auxiliar d'anglès que tenien pel projecte (curs 2007/08).

Aquesta professora no té ni ha tingut mai cap reducció horària per AICLE.

L'alumnat:

L'alumnat, 15 per grup, és el mateix que va començar a 1r d'ESO però sense algú repetidor. Els alumnes trien però diu que, en general, són bons alumnes. Mai ha tingut problemes ni alumnes que volguessin abandonar el crèdit.

L'alumnat disposa d'un dossier amb el material i ha de complementar-lo.

Avantatges:

- Trencar la monotonia de les classes
- Coordinar-se amb el departament d'anglès i amb la lectora

Inconvenients:

- La tasca de preparar material que porta molta feina
- La manca de professorat preparat en LLE per animar-se a fer CLIL

IES del Vallès Occidental

El centre:

Aquest institut es troba a una ciutat de 200.000 habitants (INE 2006) al Vallès Occidental.

El centre és dels anys 90 i s'imparteix ESO, BAT i Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior.

Aquest centre va començar el PELE fa dos anys:

- Ciències Naturals (optatives a 1r d'ESO)
- Socials (optatives a diferents cursos)

Per aquesta raó hi ha un auxiliar de conversa (10 hores a la setmana) aquest curs 2008/09.

La coordinadora del projecte és del departament de llengua anglesa. No hi ha cap hora de reducció ni per al professorat AICLE ni per a la coordinadora. Per tant, no hi ha hora de coordinació entre el professorat del projecte.

Hi ha dos professors del departament de Socials impartint matèries optatives en LLE.

El professorat:

El professor de Ciències Socials CLIL entrevistat porta deu anys de docència. Està en comissió de serveis a aquest institut. És el seu segon any de PELE al centre però

el curs 2006/07 ja havia impartit un crèdit variable en anglès com a experiència pilot abans de demanar el projecte PELE.

El seus títols de llengua anglesa són: el Advanced, el Proficiency i el certificat d'Aptitud de l'EOI.

Ha seguit dos cursos de metodologia CLIL a l'estranger: un de tres setmanes al juliol i un altre de febrer a març de 2008 (Nile). Està molt satisfet del contingut d'aquests cursos.

Està impartint (curs 2008/09) una optativa de 3r ESO, *Canvi climàtic (Climate change)*, utilitzant material d'elaboració pròpia fins al febrer i una altra optativa a 2n d'ESO (tercer trimestre) d'*Història medieval i història de l'art, "Edmund's Journey"*. El material d'aquesta optativa va ser modificat i adaptat. Per exemple, els textos eren molt llargs.

L'auxiliar de LLE intervé alguna hora a la classe de Socials d'aquesta optativa ja que durant els primers mesos del curs es va dedicar a les classes d'anglès.

La matèria optativa *Climate change* es va fer a 3r d'ESO. Aquest era el segon any que el professor l'impartia però l'experiència va resultar pitjor que l'any passat a causa del nivell més baix d'anglès de l'alumnat i a la seva manca de ganes de treballar i fer l'esforç extra que es requereix.

El material de les matèries optatives en LLE el va elaborar com a resultat del curs AICLE de Nile en el marc d'una estada de 10 setmanes a Norwich (de febrer a març de 2008).

L'alumnat:

L'alumnat és el que voluntàriament ha volgut fer aquestes matèries optatives sense cap selecció per nivell de LLE o d'altre tipus.

Als exàmens hi ha alguna pregunta en anglès però poden escriure la resposta en català si la resposta és extensa, ja que el que interessa és el contingut.

L'avaluació és sobretot el dossier, la feina feta a classe i l'exposició oral dels treballs. Aquesta és una nota important. També preparen les exposicions amb power point, etc.

Dificultats:

- suposa molta feina extra sense hores de reducció. El professor creu que n'hi hauria haver.
- manca de temps per la coordinació amb el departament de llengua anglesa.

Avantatges:

- possibilitat de formació tant en LLE com en metodologia. Considera que la metodologia CLIL es pot aprofitar per a qualssevol matèria, no només MNL en LLE, ja que és molt diferent de les classes magistrals.

IES del Vallés Oriental

El centre:

Aquest centre es troba a una ciutat de 15.775 habitants (INE 2007) del Vallès Oriental. Va ser creat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya per atendre la demanda de places d'ESO a la ciutat. Actualment al centre hi ha fins a 3r d'ESO.

L'institut té un PELE 2008/11 per a Ciències Socials. Hi ha un docent implicat sense cap hora de reducció. Aquest curs, com que és el primer de PELE, no hi ha auxiliar de conversa.

El professorat:

El professor del departament de Socials imparteix una matèria optativa a 1r i a 2n d'ESO d'Història del Cinema (pel·lícules subtítulades en anglès). També per primera vegada està impartint les Ciències Socials en llengua anglesa als tres grups de 2n d'ESO. L'alumnat està repartit en 4 grups de 20 alumnes i fan classes en LLE tots els alumnes.

Aquest professor és el coordinador del PELE (a més de Secretari de l'institut) però sense hores de reducció ja que van saber que havia estat concedit el PELE al mes de setembre i ja havien fet els horaris.

El professor porta 24 anys de docència. Està al centre en Comissió de Serveis per estar a la Junta Directiva. Està estudiant a l'EOI cinquè curs d'anglès. Actualment està fent el curs de metodologia CLIL (Departament d'Educació)

L'alumnat:

L'alumnat no té llibre i el professor ha elaborat un dossier pels alumnes, una part del qual és en català i una altra en anglès: concretament, la part d'història de l'art medieval i la geografia humana.

Els alumnes han de preparar treballs en grups.

Els exàmens són en anglès (preguntes tipus test) i en català.

- Inconvenients: dificultat amb la LLE

IES del Garraf

El centre:

Es tracta d'un institut situat a una ciutat de 44.708.964 habitants (INE 2006). És un centre petit : dues línies d'ESO i Batxillerat, creat el 1992 però que l'any 2002 tindrà un nou edifici.

Aquest institut no té projecte PELE ja que, de moment, només una professora de Socials està implicada en AICLE encara que treballa en col·laboració amb una persona del departament de LLE.

El professorat:

La professora del Departament de Ciències Socials imparteix Història Contemporània de Primer de BAT en LLE. De les quatre hores que té aquesta matèria optativa de BAT es fa una en LLE un dia a la setmana. Els materials d'Història en anglès es treballen prèviament a la classe de llengua anglesa.

Compta amb una experiència docent de 16 anys i aquest institut és la seva plaça definitiva. Té el certificat d'Aptitud de l'EOI a més d'haver viscut en un país de llengua anglesa durant set anys. Ha realitzat un curs de metodologia CLIL (ICE).

No té cap reducció horària per impartir MNL en LLE.

Continuarà amb el projecte (Història de Primer de BAT) el curs vinent tot intentant la implicació de més professors.

L'alumnat:

El nombre d'alumnes a classe és de 25, tots els del BAT Social/humanístic.

Els exàmens no inclouen cap pregunta en anglès però posa textos utilitzats en anglès i traduïts al català a l'examen. Han de fer però exercicis de la matèria en LLE.

Inconvenients:

- sobretot l'actitud de l'alumnat que no vol fer cap esforç. La professora creu que hi hauria d'haver una selecció d'alumnes per nivell d'anglès.

Avantatges:

- hi ha alumnes que estan aprenent, per tant, hi ha una repercussió positiva a llarg termini.

IES del Maresme

El centre:

L'institut és a una ciutat de 28.209 habitants.

Aquest centre imparteix ESO i BAT a 650 alumnes i consta de 74 professors.

Aquest institut té dos projectes d'innovació a més del PELE: comunicació audiovisual i TIC.

A la localitat hi ha dues escoles de Primària treballant AICLE però no hi ha relació en aquest sentit amb el que s'està fent a Secundària.

El Projecte PELE 2007/2010 inclou les matèries següents:

- Física i Química (dues professores) a 4t d'ESO
- Cultura Clàssica, concretament una matèria optativa, *Mythology*, a 2n d'ESO
- Geografia i Història: una matèria optativa a 3r i 4r d'ESO

Del departament de Llengües Estrangeres hi ha dues persones dins del Pla que han repassat el contingut d'aquestes matèries des del punt de vista lingüístic però que una vegada preparat el material han de fer menys, ja que no treballen de forma cooperativa en cap projecte.

Hi ha un auxiliar de conversa, de nacionalitat canadenca, ja que aquest és el segon any del projecte.

El professorat AICLE disposa d'una hora complementària per a tasques de coordinació amb la resta del professorat de MNL i la coordinadora de LLE. També aprofiten per organitzar les hores de l'auxiliar de conversa.

El professorat:

Hi ha un professor del Departament de Ciències Socials que imparteix una matèria optativa (35 hores) quadrimestral a 3r i a 4t d'ESO d'Art clàssic en anglès: *The Human Figure Through Art History*. Aquesta matèria és el segon curs que s'imparteix.

L'experiència portada impartint aquesta optativa li ha fet afegir activitats més de tipus lúdic i amb menys contingut teòric.

El professor porta 26 anys de docència i aquest institut és la seva plaça. El seu nivell de LLE és B2 ja que a més del Certificat d'Aptitud (EOI) continua fent cursos de "*Communication skills*" al British Council però diu que aquests cursos són molt cars.

El material va ser elaborat pel mateix professor en el marc de la seva estada de 10 setmanes (de febrer a març de 2008) a Nile (Norwich).

L'auxiliar de conversa va participar una hora a la classe AICLE de Socials durant un quadrimestre. Això va suposar per al professor de Socials més feina extra pensant la seva col·laboració ja que l'optativa estava preparada i el material corregit.

A l'optativa, *Mythology*, el que havien fet era dividir el grup en dos: professora i auxiliar però en art aquest plantejament no es podia fer. Finalment, l'auxiliar va ajudar sobretot als alumnes quan realitzaven el seu treball de grup: amb la correcció de vocabulari, etc.

L'alumnat:

No hi ha selecció d'alumnes per la qual cosa n'hi ha de molt bons en LLE i altres que no saben res. El nombre és de 18 alumnes per grup (matèria optativa).

L'alumnat en grups de 3/4 persones ha d'elaborar un treball que consisteix en crear un museu propi. Per això, han de seleccionar les escultures que han de ser-hi i després han d'explicar-les per escrit i de forma oral. Es dediquen 5 sessions a elaborar criteris per a la selecció de les deu obres que formaran part del museu; dues

sessions a l'elaboració del power point; una sessió a repassar el vocabulari en anglès. Posteriorment, han de fer l'exposició oral i tots els alumnes han d'explicar una part del treball del grup.

Es valora sobretot l'esforç i no tant la LLE

Inconvenients:

- Problemes amb la LLE
- Manca de més professorat AICLE per implementar el projecte a les matèries comunes de Socials

Avantatges:

- AICLE permet fusionar l'interès per la matèria amb l'interès per la llengua estrangera

Suggeriments:

- El Departament d'Educació hauria d'oferir cursos a l'EOI de nivell avançat ja que no hi ha res a partir del nivell B2

IES de Cicles Formatius

El centre:

Aquest és un centre només de cicles formatius de grau mitjà i de grau superior. Es troba a un barri perifèric d'una gran ciutat. L'edifici compta amb noves instal·lacions (inaugurades al 2008) per als cicles. Tots els equipaments estan adaptats a les matèries dels cicles.

El centre compta amb una llarga trajectòria de projectes en llengua anglesa. Concretament des de 1999 (Projecte d'innovació CLIL 1999/2006) i d'un PELE en llengua anglesa durant tres anys, de 2005 al 2008. Actualment (2008/09) el centre té un PELE (2008/11) de llengua francesa (Geografia).

El professorat:

La professora imparteix dos crèdits de cicle formatiu de grau superior de 6 hores cadascun en llengua anglesa.

Imparteix les classes íntegrament en LLE amb metodologia CLIL.

La seva experiència docent és de 7 anys, té la plaça definitiva en aquest centre i porta 4 anys aplicant el programa CLIL al mateix institut (2004/05).

El seu nivell d'anglès és bo: Certificat d'Aptitud de l'EOI a més d'un any a Glasgow amb llicència d'estudis tipus C.* Precisament van tenir un auxiliar de conversa en llengua anglesa el segon any de PELE però era l'any que la professora CLIL era a Glasgow

Afirma no tenir problemes ni amb el llenguatge de gestió de classe ni amb l'específic de la matèria.

Ha fet un curs de metodologia de 15 dies a Colchester. Actualment és formadora de metodologia AICLE del Departament d'Educació.

És la única professora del centre que imparteix classes en anglès. No té cap hora de reducció ni es coordina amb el departament d'anglès.

L'alumnat:

Ha decidit voluntàriament fer les classes en anglès però després s'ha seleccionat per nivell de LLE. El nombre d'alumnes per grup és de dinou, el mateix que la resta de grups no CLIL.

Els exàmens els poden fer en anglès o en català. No es considera important la correcció lingüística sinó que l'alumnat perdi la por a expressar-se en anglès.

Els inconvenients:

- considera que el Departament hauria de contemplar l'esforç que suposa la preparació de materials CLIL i que el professorat hauria de gaudir de reducció horària
- A vegades diu que hi hagut problemes d'organització, concretament, en l'elecció de crèdits per part de la professora

Les avantatges:

- impartir classes CLIL l'encanta ja que diu que es crea una dinàmica diferent, especial pels alumnes.
- també creu que millora el seu nivell de LLE, la seva auto-estima i altres capacitats

ANNEX 3: VISITES ALS CENTRES I OBSERVACIÓ CLASSES CLIL

❖ VISITA A UN INSTITUT I OBSERVACIÓ D'UNA CLASSE DE SOCIALS DE MATÈRIA COMUNA DE PRIMER D'ESO EN ANGLÈS

El centre:

És un institut amb professorat majoritàriament amb plaça definitiva i amb intenció de permanència al centre.

La rebuda al centre va ser molt acollidora i vaig ser presentada a la Sala de Professorat per una professora implicada des de fa temps en projectes de LLE. Em va mostrar els cartells que havien fet els alumnes en anglès de diverses matèries no lingüístiques i que estaven penjats a l'entrada de l'institut.

El centre destaca per l'ambient de feina i pel silenci als passadissos.

Vaig parlat amb diversos professors tant del projecte AICLE com d'altres i amb la Cap d'Estudis. Tots destaquen el bon ambient entre el professorat i la manca de conflictes amb l'alumnat.

El professor de Socials CLIL em va ensenyar el Departament els llibres en anglès i els materials que el mateix ha elaborat i que es fan servir a la classe. També em va mostrar les maquetes fetes per l'alumnat AICLE de Primer d'ESO.

La classe:

AICLE es desenvolupa a les matèries comunes a tots els grups de Primer d'ESO. Un dia a la setmana, concretament els divendres a 1r A, es dedica a la Història en llengua anglesa.

El dia 23 de Gener vaig assistir a la classe (de 23 alumnes). L'alumnat és força divers i el seu nivell de LLE molt variat.

La classe es dedicava a l'elaboració de murals sobre la Prehistòria, que estaven realitzant en grups de 4/5 alumnes.

Prèviament, havien cercat la informació a internet, a llibres o al dossier en anglès que el professor els havia proporcionat.

Uns grups havien de fer el mural del Neolític i uns altres del Paleolític. Mentre posaven el que volien posar al mural, el professor anava corregint el que estava malament de continguts de Socials, responia els dubtes dels alumnes, tant de LLE com de la matèria, i els hi feia preguntes en anglès sobre el contingut del seu mural.

L'alumnat entre ells parlava en català. Tampoc es dirigien al professor en anglès.

Una vegada acabat el mural l'alumnat ha d'exposar oralment el tema del seu mural. Per fer això, el professor ha escrit a la pissarra unes pautes per a l'exposició oral amb frases en anglès sobre com començar l'explicació, com continuar, etc.

A més del mural, i també en grup, els alumnes van elaborar a casa unes maquetes sobre la vida a la Prehistòria (pintures rupestres a les coves, etc.) que serviran per a la seva exposició.

❖ VISITA A UN INSTITUT DE CICLES FORMATIUS I OBSERVACIÓ D'UNA CLASSE EN ANGLÈS

El centre:

Es van realitzar diverses visites a aquest centre. La primera va tenir lloc el mes de gener per conèixer el centre i a la professora que imparteix diverses matèries optatives en anglès.

L'acollida va ser molt bona. La professora em va presentar a membres de l'Equip Directiu i de la resta de professorat. També em va ensenyar el centre, que compta amb instal·lacions molt ben equipades i molt lluminoses.

L'ambient general d'aquest institut és realment agradable.

Per últim, al departament em va mostrar els materials elaborats per la professora i que són els que utilitzen els seus alumnes. Vam fer l'entrevista i vam parlar de la seva experiència en AICLE.

La segona visita va tenir lloc el 18 de març per concretar l'assistència a una classe en anglès.

Finalment, el 23 de març vaig assistir a una classe CLIL de cicle formatiu de grau superior.

La classe:

El grup, de 13 alumnes, era força variat pel que fa a edats: des dels 18 als 57. En aquesta classe, hi ha gent que ja està treballant però que necessita el títol i és el que estan fent al centre.

Pel que fa al sexe dominen clarament les dones. Només hi havia 2 nois.

La classe es desenvolupa tota l'estona en llengua anglesa.

En primer lloc, la professora explica una part del temari amb power point (l'alumnat seguia també amb les seves fotocòpies) i va preguntant a l'alumnat la seva opinió sobre els aspectes tractats. És a dir, una classe participativa.

Posteriorment, la professora dirigeix un debat sobre un tema concret que prèviament havien estudiat i tractat en grups de tres alumnes. Tothom argumenta les seves opinions amb ordre i sempre en anglès.

La professora no corregeix les faltes de llengua anglesa de l'alumnat i tothom s'expressa amb fluïdesa i amb un bon nivell d'anglès.

El fet de tenir a classe a gent més gran i que treballa fa que el debat sigui molt enriquidor.

ANNEX 4: RECURSOS CLIL

Webs de centres educatius amb informació de seccions bilingües en llengua anglesa de les CCAA:

<http://bachiller.sabuco.com/seccioneseuropeas/> (IES Bachiller Sabuco d'Albacete)

<http://www.iesbenjamin.net/Entrada/PlanesEstudio/planes.htm#bilingue> (Tudela, informació sobre la seva secció bilingüe)

<http://bilingualproject.wikispaces.com> (IES Sierra Nevada de Fiñana, Almeria)

<http://centros.edu.aytolacoruna.es/iesadormideras/sb/info.html> (Materials de Ciències de la Naturalesa, Física i Química i Informàtica IES Adormideras de La Corunya)

<http://centros5.pntic.mec.es/ies.ria.del.carmen/bilinguismo.pdf> (resultats secció bilingüe IES Santa Maria del Carmen de Cantàbria)

<http://www.educa.madrid.org/web/ies.lagunadejoatzel.getafe> (Madrid)

<http://www.educa.madrid.org/web/ies.ciudaddejaen.madrid/>

<http://www.educastur.princast.es/ies/emilioal/ingles/personal/index.htm>
(IES Emilio Alarcos de Gijón)

<http://www.educastur.princast.es/ies/fvallin/> (IES Fernández Vallín, Gijón: power point)

http://edu.jccm.es/ies/alfonsox/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=26&Itemid=174 (IES Alfonso X el Sabio de Toledo: informació sobre la secció)

<http://www.ies+antigua+luberrhttp://www.google.es/search?hl=gl&q=ies+antigua+luberrri&btnG=Busca+Google&meta=> (Sant Sebastià, power point)

<http://iescantabria.com/> (Cantàbria)

<http://www.diegodesiloe.es/albacetetimes/indexalbacetetimes.htm> (revista en anglès de l'IES Diego de Siloé d'Albacete)

<http://www.ieselgreco.es/> (Castella-la Manxa)

<http://www.iesgalileo.org/> (Castella i Lleó)

<http://www.iesllanes.net/> (IES Llanes de Sevilla)

<http://iespedrodeluna.wordpress.com/bilingue> (Saragossa)

<http://iessaavedra.com> (Múrcia)

<http://intercentres.cult.gva.es/iesbenicalap> (València)

<http://www.scribd.com/doc/5559380/curriculumintegradoesobritish> (IES Llorenç Garcies i Font d'Artà)

<http://www.iesizpisuabelmonte.com/EU/> (IES Izpisúa Belmonte d'Hellín)

http://213.96.112.155/jornadas/pale/index.php?option=com_remository&Itemid=27&func=select&id=3 (materials diferents matèries: PALE Castella-la Manxa)

<http://www.villajunco.org/iesvillajunco@villajunco.org/bilingue.htm> (Santander)

Formació professorat CLIL:

<http://www.ciefp-torrelavega.org/encobili.htm> (Cantàbria: primària, 2006)

http://www.educa.madrid.org/web/cp.piobaroja.leganes/proyecto_bilingue.htm
(MEC/BC)

http://www.educarioja.org/educarioja/cursos/aicle_clil/aicle_clil_conv.pdf (2009)

Webs de centres educatius amb informació de seccions bilingües en llengua anglesa de Catalunya:

<http://www.xtec.es/ceip-vila-olimpica> (CEIP Vila Olímpica de BCN)

<http://perequart.blogspot.com/> (CEIP Pere IV de BCN: english corner de ciències)

<http://bcn.es/escoladelmar/portada.htm> (CEIP Escola del Mar de BCN:metereology)

<http://www.xtec.cat/iesmaremar/projecte/ccssangl.pdf> (PELE de Socials de l'IES Maremar de Masnou)

<http://www.xtec.es/centres/a8031812/iesvalldemossa/webpele/portapele.htm> (IES Valldemossa de Barcelona, informació diferents matèries)

<http://www.xtec.cat/~mherna23/deatdream23/portada.htm#Introduction> (joc de rol sobre la Pesta Negra)

Recursos en llengua anglesa:

<http://aicole.wikispaces.com> (ús didàctic d'internet AICLE)

<http://www.bbc.co.uk/history/>

<http://www.bb.c.uk.schools> (learning resources for home and school)

http://www.bbc.co.uk/schools/websites/11_16/index.shtml (diverses àrees Socials)

www.educastur.princast.es/proyectos/ella (English language lab Astúries: skills, level, topic, links)

<http://www.educaingles.com> (amb contrasenya de la Xunta de Galícia: a new way to learn English: press, special reports, animations...)

<http://www.e-help.eu/index.htm> (project to promote ICT to the History classroom)

http://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_the_United_Kingdom

<http://europa.eu/europago/welcome.jsp> (joc sobre la UE)

<http://www.expertvillage.com> (vídeos en anglès de tot tipus, USA)

http://isabelperez.com/clil/clil_m_5.htm (recursos de diferents matèries com Geografia, etc.)

<http://myeurope.eun.org/ww/en/pub/myeurope/home.htm> (Unió Europea: jocs...)

<http://www.schoolnet.co.uk> (web de recursos britànica)

<http://seccioneseuropeasing.blogspot.com/> (recursos Castella-la Manxa)

<http://www.sedl.org/scimath/pasopartners/welcome.html> (Ciències i Geografia)

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/> (Història)

<http://www.show.me.uk/games/games.html> (jocs)

<http://webguide.wordpress.com/> (CLIL Teachers' Web Guide: diferents àrees)

<http://www.xtec.net/innova/licencies/index.htm> (Departament d'Educació CAT)

http://www.xtec.net/cirel/pla_le/catalegsec.htm (Departament: llengües estrangeres)

Materials de Socials en llengua anglesa:

Primària:

Altemir Rami, P. (2007): *Enjoying Art* (Colors, pintors segle XIX i XX, art d'altres cultures) En: <http://www.xtec.net/~maltemir/>

Buqueras, C. (2008): *Scultures* (escultures del segle XIX i XX). En: http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nottingham/cristina_buqueras/index.htm

Carrillo, N. (2005): *Tractament de l'anglès a les matèries curriculars de matemàtiques, medi social i medi natural al cicle superior de primària* http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/licencies/docs/ncarrillo_social.exe

Castelló Piñol, M. J. (2008) *Art and Culture* <http://phobos.xtec.es/sqfprp/resum.php?codi=1768>
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200708/memories/1768a1.pdf>

García Gumiel, A. (2007): *Educació multicultural a través de les ciències socials* <http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200607/memories/1662a1.pdf>

Gasió, R. (2005): *Living Together through English*. En: <http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200506/memories/1056a.rtf>

Gasió, R. (2007): *Living and Moving around the World*. En: http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nottingham/roser_gassio/index.htm

Florit, C. (2008): *Where do you come from? A country report*. En: http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nottingham/carme_florit/index.htm

Lozano Vives, D (2008): *The Commonwealth and other English Speaking Countries today*. En: <http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200708/memories/1854m.pdf>
<http://phobos.xtec.cat/mlozano1>

Maturana Gutiérrez, E. (2008): *The History of two cities* (H^a de London and Barcelona) <http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200708/memories/1719.html>

Peirón, B. (2007): *Talking about Art* (Modernisme: Gaudí, Mackintosh i Russiñol) <http://www.xtec.cat/~bpeiron/>

Sabater, M. (2005): *Learning to live together* <http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200405/memories/993a1.pdf>

Secundària:

Bastardas, N. (2006): *Pràctiques de geografia en llengua anglesa*.
<http://www.xtec.es/~nbastard/>

Canalda, J. (2008): *A Journey to citizenship*
<http://www.xtec.cat/~jcanalda/page14.html>

Costa, M. (2008): *Democracy* (Història i Ciutadania)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nile/miquel_costa/index.htm

Ena Vidal, M. R. (2006): *We can change the world* (Ciutadania)
<http://www.xtec.es/~mena/glasgow/index.html>

Font, M. A. (2008): *Edmund's Journey* (Història medieval: Castell, Catedral...)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nile/mangel_font/index.htm

Luna Aguilera, F. (2006): *Let's celebrate!* (Festivals o Festivitats a països de parla anglesa) <http://www.xtec.es/~fluna/>

Massana Lluç, J. (2007): *Ensenyem en anglès: creació de material didàctic en anglès per a l'ensenyament d'altres matèries* (Art, Geografia, Història, Religió)
<http://www.xtec.net/~jmassan1/>

Meix Boira, L. (2007): *Life in Ancient Egypt* (Antic Egipte: personatges històrics, economia, societat i cultura)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nottingham/loreto_meix/index.htm

Montesinos, M. (2008): *Canvi climàtic* (Causes i conseqüències)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nile/miquel_montesinos/index.htm

Moreno, A. (2008): *The Earth and Climate* (Els continents, el relleu, climes...)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nile/anna_moreno/index.htm

Muro Subías, J. (2008): *The Human Figure Through Art History* (Art clàssic)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nottingham/javier_muro/index.htm

Papaseit Fernández, B. (2007): *By land and by sea* (Viatge temàtic al segle XVIII)
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200607/memories/1666m.pdf>

Peinado, I. (2008): *The Olympics* (Antiga Grècia)
http://www.xtec.cat/cirel/pla_le/nile/isabel_peinado/index.htm

Pèrez Molina, I (2007): *Ensenyar ciències socials en llengua anglesa: materials curriculars per a 4rt d'ESO i Batxillerat* (Història 4t ESO i Història 1r BAT)
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200607/memories/1645m.pdf>

Pont i Vicens, P, (2006): *Discovering the British Museum: an exciting trip to the past*
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200506/memories/1053m.pdf>

Pujadas Jubany, R (2007): *L'ús de la llengua estrangera com a llengua vehicular en l'ensenyament-aprenentatge de les Ciències Socials a 4t d'ESO* (Indústria tèxtil)
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200607/memories/1340/>

Santiago González, M. T. (2007): *Elaboració de materials didàctics per a l'ensenyament de les Ciències Socials en anglès al GES* (Geografia)
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200607/memories/1341m.pdf>

Suñer Mariné, M. (2006): *Issues for all Seasons* (Ciutadania)
<http://www.xtec.es/sqfp/licencies/200506/memories/1049a.htm>

Vidal, F. (2004): *What a statue!* (Let's investigate statues round the world)
http://www.xtec.cat/cirel/02/my_statue/
<http://delicious.com/vidalfrancesca> (pàgina amb recursos en anglès)

<http://www.iesllanes.net/> (materials IES Llanes de Sevilla: Egipte, Geografia...)

<http://historiasiglo20.org> (materials grup de treball professorat AICLE Història de Madrid)

<http://www.jorgegozalo.wikispaces.com> (recursos de Socials)

Webs de llibres de text en anglès de Socials:

http://www.richmondelt.com/clil/links_history.aspx (editorial amb recursos en xarxa)

http://www.richmondelt.com/clil/links_geography.aspx (editorial amb recursos)

<http://www.teachingexpertise.com/e-bulletins/secondary-assembly-beware-prejudices-5655> (recursos per prejudicis)

Llibres de text en anglès de Socials de Primària:

New Science 5 and 6 (Science, Geography and History): Ed. Santillana - Richmond Publishing

Social and Natural Sciences 3: Ed. Oxford Education

Comes Solé, P. & Galcerán Abella, A. (2007): *World Natural, Social and Cultural Environment 1, 2, 3, 4, 5, 6* Ed. Vicens Vives

Martin, Fran (2006): *Thinking Geography in Primary Schools. Learning to live in the world* <http://www.teachingexpertise.com/publications/teaching-geography-in-primary-schools-11>

Llibres de text i de materials de Socials de Secundària:

Brockie, G.& Walsh, R.: Focus on the Past. Ed. Gill&Macmillan (Història)

Burlington Cross- Curricular Material for ESO, Social Science (2009). Ed. Burlington Books: "Challenge 4" (para 4t d'ESO) ISBN: 9789963477326
Essential Geography and History 1: Editorial Richmond Santillana (1r ESO)

Essential Geography and History 2: Editorial Richmond Santillana (2n ESO)

Deller, S & Price, C: *Teaching other subjects through English*. Oxford University Press, col·lecció Resource Books for teachers

Fisher, Peter (2002): *Thinking through History (Spiral- Bound)*. Editor: David Leat. ISBN: 1 899857 44 3 Cambrigde.

Fisher, Peter & Unwin, David (2003): *Virtual Reality in Geograpy*. Taylor & Francis. London and New York. ISBN: 0-203-30585-X

Key Stage 2 Geography Study Book. Ed. CGP, ISBN: 9781841467528
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 Geography Complete Revision & Practice Ed. CGP, ISBN:
9781841463926 <http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 2 History Study Book. Ed. CGP, ISBN: 9781841463520
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 History Complete Revision & Practice Ed. CGP, ISBN: 9781841463919
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 History Study Guide Ed. CGP, ISBN: 9781847622013
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 History Workbook Ed. CGP, ISBN: 9781847622020
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 History Answers (for workbook) Ed. CGP, ISBN: 978184762006
<http://www.cgpbooks.co.uk/>

Key Stage 3 Classbook History. Editorial Let's Educacional (4t d'ESO)

Leat, David: *Thinking through Geography (Paperback) Second Edition*. Chris Kinston Publishing. http://www.amazon.co.uk/Thinking-Through-Geography-David-Leat/dp/1899857990/ref=pd_sim_b_3

Nicols, Adam & Kinninment, David: *More Thinking through Geography* (2001) <http://www.geoworld.co.uk/launching.htm> (exercicis a la web)

Pérez-Vidal, C. (Ed) & Campanale, N (2006): *Content and Language Integrates Learning (CLIL) in Europe. Teaching materials for use in the secondary school classroom* (2006). Printulibro Intergrup, Barcelona.

Reading in the content areas: Social Studies (Lectures comprensives), ISBN 0-07-861708-1

Waugh, David: *A New Wide World*. Ed. Hodder

Waugh, David & Bushell, Tony (2007): *New Key Geography for GCSE* (Second Edition). Ed Nelson Thornes, ISBN 970-0-7487-8133-1

Revistes en llengua anglesa:

International Journal of Historical Learning Teaching and Research (IJHCTR). University of Cumbria, UK. En: http://www.history.org.uk/resources/primary_resource_2033_1.html (*History Education, Identity and Citizenship in the 21st Century*. volum 8- n 1, January 2009)

Hand in Hand, the bilingual project. El proyecto bilingüe. Nº 6 Spring/Primavera 2007

Primary History Journal. Ed. Penelope Harnett. University of the West of England, Bristol) <http://www.history.org.uk/about/index.php?id=39>

Teaching HISTORY, the Secondary Education Journal of the Historical Association. London

Teaching GEOGRAPHY. Inglad

<http://www.lse.ac.uk/collections/IBSS/> (IBSS, International Bibliography of the Social Science)